

dove kinderen vertellen...

LIEFDE & SEKS

SERIE VOORLICHTINGSFILMS
VOOR DOVE EN SLECHTHORENDE KINDEREN EN JONGEREN

Een echtscheiding, dood en rouw en seksualiteit. Het zijn ingrijpende gebeurtenissen voor kinderen en jongeren, zeker als ze doof of ernstig slechthorend zijn. Ze begrijpen niet altijd precies wat er gebeurt en wat de gevolgen zijn. De kans bestaat dat ze zich daardoor alleen voelen staan.

Informatie speciaal gericht op deze groep kinderen en jongeren is schaars. PsyDon, psychische en psychiatrische hulpverlening en verslavingszorg aan doven en slechthorenden, wil daarom met een serie voorlichtingsfilms onder de titel '**Dove kinderen vertellen...**' dove en slechthorende kinderen en jongeren informeren over en ondersteunen bij de verwerking van ingrijpende gebeurtenissen in hun leven. Dit gebeurt aan de hand van de ervaringen en de verhalen van jongeren zelf.

LIEFDE & SEKS

Liefde & seks is deel drie van de serie **'Dove kinderen vertellen...'** De film is verdeeld in vijf blokken. In elk blok vertelt een dove jongere in Nederlandse Gebarentaal en in het Nederlands met Gebaren openhartig over zijn of haar ervaringen met liefde en seks. Arno, Anneloes, Gomer, Hendrik en Annieck gebaren over wat ze van liefde en seks verwachten, welke ervaringen ze hebben en hoe ze daarmee omgaan.

De film is bruikbaar voor de seksuele en relationele vorming van pubers en adolescenten vanaf 14 jaar. Het vormt een goede aanvulling op het lesmateriaal **'Relaties en Seksualiteit'** dat al op de meeste scholen voor dove en ernstig slechthorende jongeren wordt gebruikt.

BROCHURE

Vrienden en vriendinnen zijn de belangrijkste gesprekspartners als het gaat om onderwerpen als liefde en seks. Daarnaast blijkt uit een onderzoek van de Rutgers Nisso Groep uit 2005 dat jongeren tussen de 12 en 25 jaar de school beschouwen als de beste informatiebron voor het verzamelen van informatie over seksualiteit. Deze brochure is daarom in de eerste plaats bedoeld voor docenten van het voortgezet speciaal onderwijs.

De brochure geeft suggesties om in gesprek te raken met de jongeren naar aanleiding van de film. Ook vindt u verwijzingen naar het lesmateriaal Relaties en Seksualiteit, aanvullende informatie, adressen van gespecialiseerde teams voor hulpverlening, literatuur en bruikbare websites.

Dove kinderen vertellen... deel 1 en 2

Het eerste deel van de serie Dove jongeren vertellen gaat over Echtscheiding. In deel twee praten dove jongeren over Dood & Rouw. Beide films plus de bijbehorende brochures zijn nog te bestellen via: www.psydon.nl. Of per telefoon 020 - 5904300 of teksttelefoon 020 - 5904302.

INDELING

De voorlichtingsfilm *Liefde & Seks* bestaat uit vijf thematische blokken. Per blok vertelt één jongere over zijn of haar ervaringen met liefde en seks. Ieder blok kan los van de andere bekeken worden. Dat geeft u de mogelijkheid om een (gespreks)pauze in te lassen. Ook kunt ervoor kiezen om maar één of een paar blokken te bekijken. Ieder blok begint met een animatie. De film is Nederlands ondertiteld. De totale lengte is 45 min.

INTRODUCTIE

Introduceer de film door kort te toe te lichten waar hij over gaat en waarom u er samen naar wilt kijken.

PsyDon

PsyDon, GGz en Verslavingszorg voor Doven en mensen met andere auditieve beperkingen. PsyDon is onderdeel van Arkin, Geestelijke Gezondheidszorg Amsterdam.

1) Praten met jongeren over liefde en seks

Praten met jongeren over liefde en seks lukt alleen wanneer u zich open en luisterend opstelt. Probeer vooral vragen te stellen en geef pas uw mening als de jongeren erom vragen. Leer ze zelf na te denken en niet klakkeloos de regels over wat wel en niet mag over te nemen. Jongeren die zelf hebben nagedacht kunnen bewustere keuzes maken en komen minder snel in problematische situaties terecht.

Grenzen

Als het niet anders kan. Bijvoorbeeld omdat wettelijke grenzen in het geding zijn, leg dan op een niet-veroordelende manier uit wat wel en niet mag. Gaat het om uw persoonlijke opvattingen, geef dan via ik-boodschappen uw mening. Bijvoorbeeld: "Ik vind vanuit mijn geloof dat het goed is als jonge mensen wachten met vrijen tot ze getrouwd zijn."

Soms zullen de jongeren vragen stellen die u te privé of intiem vindt. Wees dan duidelijk en geef het goede voorbeeld door het bewaken van uw eigen grenzen. Dat kan deze doelgroep helpen: een derde tot de helft van hen heeft te maken gehad of krijgt te maken met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zorg er ook voor dat de jongeren niet met vragen blijven zitten. Wijs ze zo nodig naar andere informatiebronnen, zoals websites. Achter in de brochure vindt u hiervoor een overzicht.

Hoe pak je het aan als ouder?

Heel vaak willen jongeren niet met hun ouders praten over liefde en seks. Als ouder kun je soms wel op een indirecte manier een gesprek stimuleren. Bijvoorbeeld door te vertellen over iets wat een dochter van een collega is overkomen of door samen na te praten over een speelfilm.

Arno

Arno is 22 jaar. Hij vertelt waar en hoe hij meisjes versiert. Het gebaren-café vindt hij een goede plek omdat daar veel horende meisjes komen die gebarentaal studeren en graag willen oefenen met doven.

DISCUSSIEVRAGEN

- ? Wat vind je van het verhaal van Arno?
- ? Arno vertelt dat hij met een doof meisje heel snel en gemakkelijk kan communiceren. Met een horend meisje gaat dit veel trager. Een horend meisje versieren vindt hij wel spannend. Hoe is dat voor jou? Wil je liever een horende of dove vriend(in)?
- ? Wat is voor jou een goede versierplek?
- ? Vind je het leuk om iemand te versieren? En vind je dat er goed in bent of moet zijn?
- ? Heb jij een goede versiertip?
- ? Sommige mensen spelen een rol als ze iemand versieren. Ze doen zich anders voor, bijvoorbeeld stoerder, aardiger, rijker of met meer seksuele ervaring. Wat vind je daarvan?
- ? Arno wist bij de eerste keer vrijen niet precies wat hij moest doen. Welke oplossing koos hij en wat zou jij doen?

STELLING - Als een jongen drankjes of eten voor een meisje betaalt, of iets voor haar doet, zoals naar huis brengen of een massage geven, dan moet het meisje in ruil daarvoor met hem naar bed. Want een jongen doet dat natuurlijk niet voor niks.

- ? Wat vind je van deze stelling?

Verwijzingen naar lesmateriaal RELATIES EN SEKSUALITEIT

Klas 2: De pubers mogen een seksinformatiecentrum oprichten. Ze moeten bedenken welke vragen jongeren zullen stellen en wat de antwoorden moeten zijn. De keren dat deze lessen gegeven zijn, blijkt dat veel jongens onzeker zijn over in welk gat de penis moet.

Klas 3 - les 3: Biobits, over o.a. de anatomie van de vrouwelijke en mannelijke geslachtsorganen

Klas 3 - les 5: Versieren en verknallen

Klas 3 - les 10: Te ver gaan, over al dan niet dwingen

Klas 4 - les 8: Vragen beantwoorden (een horende of dove vriend(in))

Klas 6 - les 9: Seks en geld, seks voor een breezer of een hamburger

2) Aanranding en verkrachting

Het Wetboek van Strafrecht definieert **verkrachting** als volgt:

'Het door geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingen tot het ondergaan van handelingen die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam. De maximale straf hierop is 12 jaar.

Het Wetboek van Strafrecht definieert **aanranding** als volgt:

'Het door geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingen tot het plegen of dulden van ontuchtige handelingen.' De maximale straf hierop is 8 jaar.

Wanneer jongeren door de politie worden opgepakt wegens grensoverschrijdend gedrag, hebben ze vaak geen idee wat ze fout hebben gedaan. De begrippen verkrachting en aanranding zijn abstracte begrippen voor ze en niet van toepassing op hun situatie. Het is daarom van belang om heel expliciet de begrippen aanranding en verkrachting uit te leggen.

Anneloes

Anneloes is 27 jaar. Zij legt uit dat ze vrijen privé vindt en dat je dat moet leren. Ze vertelt ook dat ze wel vriendjes genomen heeft om zich aan te passen aan haar dove leeftijdsgenoten. Haar vriendin vindt het moeilijk om nee te zeggen en is verkracht door een jongen.

DISCUSSIEVRAGEN

- ? Wat vind je van het verhaal van Anneloes?
- ? Anneloes vindt vrijen privé. Dat doe je niet op een slaapzaal met andere mensen. Wat vind jij? Wat doe jij als er andere mensen bij zijn? Vind je dat je kunt tongzoenen of knuffelen op een verjaardag?
- ? Vind jij dat de privacyregels van doven en horenden verschillend zijn?
- ? Soms doen mensen iets omdat ze graag bij de groep willen horen. Daarom heeft Anneloes wel eens gezoend en verkering genomen. Ze heeft zich aangepast om geaccepteerd te worden. Kun je je dat voorstellen?
- ? Haar vriendin kan slecht 'nee' zeggen en is door een jongen verkracht. Anneloes wil aangifte doen bij de politie. Is een verkrachting strafbaar, denk je? Wanneer is iets strafbaar? En wanneer is het aanranding en wanneer verkrachting? Moet je aangifte doen?
- ? Anneloes vertelt dat ze ook wel vrijt zonder verliefd te zijn op iemand. Wat vind jij? Moet je eerst verliefd zijn voordat je met elkaar gaat vrijen?

STELLING - Je moet duidelijk 'nee' zeggen, anders weet de ander niet dat je het niet wilt en krijg je spijt dat je geen 'nee' gezegd hebt.

- ? Wat vind je van deze stelling?

Verwijzingen naar lesmateriaal RELATIES EN SEKSUALITEIT

- Klas 3 - les 1: Zelfrespect en respect voor anderen
- Klas 3 - les 2: In de schoenen van de ander
- Klas 3 - les 10 & 11: Over respectievelijk te ver gaan en dwang, onder andere loverboys
- Klas 4 - les 11: The accused, rechtszaak over verkrachting
- Klas 5 - les 11: Seksueel misbruik
- Klas 5 - les 7: Niet vrijen als... Over redenen om al dan niet te vrijen
- Klas 6 - les 8: Oké of niet? Onder meer over jezelf aanpassen aan de groepsnorm

3) Porno

Er is weinig onderzoek gedaan naar het Nederlandse pornogebruik. Wel heeft de Rutgers Nisso Groep, samen met de IKON, een verkennend onderzoek gedaan naar de pornoconsumptie in ons land. Niet representatief, maar wel illustratief. Het blijkt dat porno ook in Nederland niet tot grote problemen leidt. Van de 1350 geënquêteerden maakt 89 procent van de mannen gebruik van enige vorm van porno, vooral via internet, tegen 48 procent van de vrouwen.

“Porno is een normaal fenomeen in de seksualiteit. Als je een beetje stabiel in elkaar zit, is het helemaal niet verkeerd om naar porno te kijken.” Aldus de Vlaamse seksuoloog Alexander Witpas in een artikel van Jorien de Lege in de Volkskrant van 14 maart 2009. “Risicosituaties ontstaan als jongeren opgroeien in een slechte thuissituatie, als ze geen vrienden hebben of als ze te maken krijgen met (seksueel) geweld. Ook een omgeving waarin weinig respect is voor vrouwen, waarin weinig openheid is over seks en

allerlei andere problemen spelen, kan leiden tot ongezond seksueel gedrag en dito pornogebruik. Maar het feit dat in sommige situaties een verband is tussen seksualiteit, geweld en porno, is geen bewijs dat het kijken naar porno dit gedrag heeft veroorzaakt. Er zijn zelfs aanwijzingen dat seksueel geweld afneemt naarmate porno meer geaccepteerd wordt.”

“Porno kijken is net als autorijden. Een auto is een potentieel gevaarlijk ding waarin je gedeelte moet leren rijden en waarvan je goed op de hoogte moet zijn van de risico's. Lukt dat, dan is er niets aan de hand. Het kijken naar porno staat een gezonde seksuele ontwikkeling niet in de weg. Meestal gaan jongens vanaf een jaar of tien op zoek naar porno, wat later, en in mindere mate, gevolgd door meisjes. Die interesse daalt weer behoorlijk tegen de tijd dat ze twintig zijn. Bij meisjes stijgt die interesse wat als ze ouder worden, maar het blijft veel minder dan bij jongens.”

Gomer

Gomer is een jongen van 22 jaar. Hij legt uit hoe het voor hem is om verliefd te zijn. En hoe geweldig hij het vond om voor de eerste keer met een meisje te vrijen. Ook vertelt hij dat hij naar porno kijkt.

DISCUSSIEVRAGEN

- ? Wat vind je van het verhaal van Gomer?
- ? In de animatie hebben de hoofdpersonen veel liefdes gehad. Wat vind jij daarvan?
- ? Een meisje vroeg Gomer of hij zich voor de webcam wilde uitkleden. Wat vind jij daarvan?
- ? Gomer vertelt dat hij op zijn computer ook wel naar porno kijkt. Dat doen veel jongeren, volgens hem. Denk jij dat ook en vind je dat iedereen het moet doen?
- ? Soms denken jongeren dat het in het echt net zo gaat als in de pornofilms. Vind jij dat ook? Wat zijn de verschillen? Veel jongeren zeggen dat je veel kan leren van pornofilms. Wat vind jij?
- ? Gomer was erg teleurgesteld toen zijn eerste verkering uit ging. Nu het een paar keer is uitgegaan met andere meisjes, zegt hij dat hij er meer aan gewend is. Heb jij het ook meegemaakt dat het uitgaat met je vriend(in)? Hoe voelde dat en wat je heb toen gedaan?
- ? Gomer vond het jammer dat zijn eerste vriendinnetje al met anderen gevreeën had. De eerste keer moet je bewaren voor iets heel speciaals. Wat vind jij daarvan?
- ? Gomer vertelt over hoe het voelt als je verliefd bent. Voel jij dit ook zo, of is het bij jou anders?
- ? Tijdens het vrijen let Gomer heel erg op lichaamstaal. Hij zegt dat meisjes goed toneel kunnen spelen. Wat bedoelt hij daarmee? Wat vind je daarvan?

STELLING - Je moet pas met iemand verkering nemen als je heel zeker van die persoon bent.?

- ? Wat vind je van deze stelling?

Verwijzingen naar lesmateriaal RELATIES EN SEKSUALITEIT

Klas 2: Tijdens het project in deze klas wordt ook aandacht geschonken wat je voelt en kunt doen als je een blauwtje loopt.

Klas 3 - les 10: Te ver gaan, over onder andere lichaamstaal

Klas 4 - les 6: De eerste keer... wanneer?

Klas 6 - les 9: Seks en geld, debat over porno

4) Homoseksualiteit

Homoseksualiteit blijkt onder de totale groep (horende) jongeren van 12 tot 25 jaar nog verre van geaccepteerd te zijn. Vooral vrijen van twee jongens wordt afgekeurd. Eén op de vijf meisjes en meer dan de helft van de jongens vindt dit vies. Ook zegt 12 procent van de jongens en 4 procent van de meisjes dat ze de vriendschap met hun beste vriend of vriendin zouden verbreken als deze homoseksueel of lesbisch zou blijken te zijn. Vooral Marokkaanse en Turkse jongeren denken negatief over homoseksualiteit.

Bron: Seks onder je 25e Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2005. Rutgers Nisso Groep en Soa Aids Nederland. Auteurs: H. de Graaf e.a. (2005)

Onderzoek onder de populatie dove jongeren in Nederland is nog niet gedaan, maar aangenomen mag worden dat de afkeuring zeker zo groot is binnen de dovenwereld.

Hendrik

Hendrik is 29 jaar. Hendrik vertelt over zijn homoseksualiteit en dat hij heeft moeten leren om nee te zeggen tegen onplezierig seksueel contact. Hij pleit ervoor dat je eerst een goede relatie met jezelf moet hebben. Dat je jezelf serieus neemt en naar je hart luistert en doet wat goed is voor jezelf.

DISCUSSIEVRAGEN

- ? Wat vind je van het verhaal van Hendrik?
- ? Hendrik vertelt over zijn zoektocht. Hij wilde in het begin stil houden dat hij homo was. Kun je je dat voorstellen?
- ? Wat denk jij? Maakt het uit of twee homo's of twee hetero's van elkaar houden?
- ? Hendrik denkt na over wat liefde is. Wat is het voor jou?
- ? Via therapie en zelfhulpboeken komt Hendrik erachter dat hij niet van zichzelf houdt. Hij paste zich vaak aan en kon slecht 'nee' zeggen? Waarom is het belangrijk dat je ook van jezelf houdt?
- ? Hendrik vertelt dat hij vaak jaloers was. Waarom was hij dat, denk je?
- ? Ook Hendrik gaat over zijn grenzen heen. Waarom durfde hij geen nee te zeggen tegen zijn vriend die steeds op een harde manier seks met hem wilde hebben?

STELLING - Als mijn beste vriend zou vertellen dat hij homo is of mijn beste vriendin zou lesbisch zijn, dan verbreek ik de vriendschap meteen.

- ? Wat vind je van deze stelling?

Verwijzingen naar lesmateriaal RELATIES EN SEKSUALITEIT

Klas 3 - les 1: Zelfrespect en respect voor anderen

Klas 3 - les 3: Gewoon Wouter, over een jongen die ontdekt homo te zijn

Klas 3 - les 8: Burger Inn. Met een film over een jongen die in de problemen komt omdat anderen te weten komen dat hij homo is.

Klas 4 - les 1: The beauty and the beast, over ideaalbeelden

Klas 5 - les 5: Zelfkennis, met testen over jaloezie, ruziemaken en assertiviteit

Klas 6 - les 1: Hoe zie ik mezelf? Over het zelfbeeld.

Klas 6 - les 2: Seksstress, over onder andere seksverslaving en grenzen trekken

5) Wanneer doe je wat?

Hieronder vindt u een aantal resultaten uit het onderzoek van de Rutger Nisso Groep naar het seksuele gedrag van jongeren van 12 tot 25. De cijfers zijn geen richtlijn, maar geven een indicatie van wat in een bepaalde periode bij jongeren speelt. De gemiddelden worden sterk beïnvloed door jongeren die heel vroeg (op hun twaalfde) of relatief laat (boven de 21 jaar) hun eerste keer meemaken.

LEEFTIJD	12-15 %	15-18 %	18-21 %	21-25 %	totaal %	leeftijd eerste keer (gemiddeld)
Opwinding	48	85	97	98	84	14,1
Masturberen	31	61	81	85	66	13,9
Tongzoenen	53	79	92	96	81	14,0
Voelen en strelen	25	66	89	95	71	15,3
Laten vingeren/afrekken	11	49	80	89	60	16,2
Ander vingeren/afrekken	12	48	81	89	58	16,2
Naakt vrijen	10	46	78	88	58	16,3
Geslachtsgemeenschap	9	43	76	88	57	16,6
Laten pijpen/beffen	9	39	74	85	55	16,8
Ander pijpen/beffen	8	34	71	84	52	16,9
Anale seks	4	8	16	27	15	18,1

Bron: Seks onder je 25e Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2005.

Rutgers Nisso Groep en Soa Aids Nederland. Auteurs: H. de Graaf e.a. (2005)

Anniek

Anniek is 21 jaar. Annieck heeft van haar moeder geleerd dat ze in de liefde en seks niets tegen haar zin in moet doen. Ze heeft nog niet met iemand seks gehad en voelt zich daar goed bij. Ze heeft geleerd dat ze vast moet houden aan haar eigen grenzen.

Kortgeleden heeft een vriendin haar verteld dat ze verliefd op haar is. Annieck wil niet vrijen met haar vriendin, maar ze wil haar niet kwijt.

DISCUSSIEVRAGEN

- ? Wat vind je van 't verhaal van Annieck?
- ? Annieck vertelt dat haar vriendje door vrienden geplaagd werd, omdat het hem niet lukte om seks met Annieck te hebben. Waarom deden ze dat?
- ? Wat bedoelt Annieck precies met 'seks hebben'? Ben je het met haar eens?
- ? Annieck heeft het uitgemaakt met haar laatste vriendje omdat zij andere interesses heeft. Vind jij het belangrijk dat je dezelfde interesses hebt als je vriend(in)?
- ? Wat verwacht jij van je vriend(in)? Welke eigenschappen moet hij of zij bezitten? Wat moet iemand hebben en kunnen?
- ? Annieck wil de vriendschap met de vriendin, die verliefd op haar is, eigenlijk niet kwijt. Heb jij een tip voor Annieck? Hoe kan ze het beste met haar vriendin omgaan?

STELLING - Meisjes die het vaak doen zijn een hoer. Jongens die het vaak doen zijn stoer.

- ? Wat vind je van deze stelling?

Verwijzingen naar lesmateriaal RELATIES EN SEKSUALITEIT

Klas 3: Gewoon Wouter. Met een vragenlijst met dilemma's over het omgaan met homoseksualiteit.
Klas 3 - les 8: Burger Inn. Met een film over een jongen die in de problemen komt, omdat anderen te weten komen dat hij homo is.

Klas 4 - les 3: De eerste keer, wanneer wil je wat doen?

Klas 4 - les 6: De eerste keer... Wanneer wil je wat doen en maakt het uit of je een jongen of meisje bent?

Klas 5 - les 6: Ik wil iemand die ... Over wat voor type partner je jezelf toewenst.

Klas 5 - les 7: Niet vrijen als... Argumenten voor en tegen het vrijen met elkaar.

Klas 6: Jij bent mijn vriend(in), omdat ... Over wat voor type partner je wilt.

WERKMATERIAAL

Het leesmateriaal 'Relaties en Seksualiteit' is te bestellen bij de shop van www.effathaguyot.nl onder de titel '**Leerlijn Relaties en Seksualiteit VSO**'.

Het materiaal bestaat uit een map met elf lessen per leerjaar en een doos met film, fotomateriaal en voorbehoedsmiddelen die bij de lessen gebruikt kunnen worden.

DVD - De gebaren die betrekking hebben op relaties en seksualiteit zijn op dvd bijeengebracht onder deze titel.

Te bestellen via de website van het Nederlands Gebarencentrum: www.gebarencentrum.nl.

WEBSITES

VOOR DE BEGELEIDENDE VOLWASSENE
www.rutgersnissogroep.nl/professionals

VOOR JONGEREN

www.weeta.nl - informatie over seksualiteit in NGT.

www.volwassenworden.nl

www.sekswoordenboek.nl - 'encyclopedie' met duidelijke illustraties

www.netdokter.nl

www.zoenenenzo.nl

www.zoenenenzovoort.nl

liefde.leerlingen.com

www.jeugdseksualiteit.be

www.jip.org - Jongeren Informatie Punt, informatie en advies voor jongeren

www.rozegebaar.nl - voor dove en slechthorende homo's/lesbiennes en biseksuelen

www.meldpuntdoven.nl - meldpunt voor seksueel misbruik van doven

LITERATUUR

VOOR DE BEGELEIDENDE VOLWASSENE

'Seks onder je 25e: Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2005'

- Rutgers Nisso Groep en Soa Aids Nederland. Auteurs: H. de Graaf e.a. (2005).

Te bestellen via www.rng.nl

'**Kinderen en seksualiteit**'. De seksuele opvoeding van kinderen van 0-17 jaar. Sanderijn van der Doef

FICTIE VOOR JONGEREN VANAF TWAALF JAAR

'MOLL-boeken' (Makkelijk Over de Liefde Lezen)

Marjan Hoefnagel is taalkundige op de AG Bellschool in Amsterdam en schrijft voor jongeren verhalen met een AVI 6/7 niveau over verliefdheid, wel of geen seks willen, versieren, seksueel overschrijdend gedrag, homoseksualiteit, zwanger worden, uithuwelijken en nog veel meer. Ook is een aantal klassieke liefdesverhalen voor deze doelgroep herschreven in leesbaar Nederlands. Van 'Romeo en Julia' tot 'The immortal history'.

De titellijst en boeken zijn op te vragen bij M.Hoefnagel@agbell.nl.

'**Troefreeks**' - Van Tricht uitgeverij geeft in de Troefreeks een aantal boeken uit voor jongeren met een taalachterstand. Ook in deze serie zijn verhalen uitgegeven die gaan over liefde en seks. *Zie voor de titellijst: www.vantricht.nl > Makkelijk lezen.*

INFORMATIEVE BOEKEN VOOR JONGEREN VANAF TWAALF JAAR

'Het puberboek' - Sanderijn van der Doef en Marian Latour

'**Seks puberteit en al dat gedoe**' - Jacqui en Jan McCafferty

FILMS

'Wegwijs in de seks'

In 2003 uitgegeven video die, afgezien van de onjuiste informatie over het maagdenvlies, wel heel illustratief is.

'Wat gebeurt er nu weer met mij' van Peter Mayle.

De video is te leen bij de GGD, SBD of bibliotheek. Door de humoristische aanpak is de essentie niet altijd duidelijk

DOVENTEAMS VOOR GEESTELIJKE GEZONDSHEIDSZORG

Doventeam PsyDon

Psychische/psychiatrische hulpverlening en verslavingszorg Noord West Nederland

Keizersgracht 572, 1017 EM Amsterdam

Teksttelefoon: 020 - 5904302

Telefoon: 020 - 5904300

Fax: 020 - 5904301

E-mail: info@psydon.nl

Website: www.psydon.nl

PsyDon maakt deel uit van Arkin

GGMD

Buchnerweg 3, 2803 GR Gouda

Teksttelefoon: 0800 - 3374857

Telefoon: 0800 - 3374667

Fax: 0182 - 549196

Zie website: www.ggmd.nl voor regioadressen

Doventeam De Riethorst

Willy Brandtlaan 20, 6716 RP RR Ede

Teksttelefoon: 0318 - 433600

Telefoon: 0318 - 433400

Fax: 0318 - 433688

De Riethorst maakt deel uit van De Gelderse Roos

Doventeam GGZ voor doven en slechthorenden Noord Nederland

Hereweg 80, 9700 AB Groningen

Teksttelefoon: 050 - 5223229

Telefoon: 050 -5223311

Fax: 050 -5223333

Doventeam GGz voor doven en slechthorenden Noord-Nederland maakt deelt uit van Axenza

(c)

COLOFON

(c) 2009 PsyDon

Tekst: Annelies van der Eyk

Redaktieraad: Elma Zwart, Jeantine Janse, Annelies van der Eyk, Joke Hoogveen, Ada van de Weijer

Grafische vormgeving: Frits Dijcks - Dubday Art Direction - www.dubday.nl

Filmproductie: BOOZ Producties - www.booz.nu

Deze productie is financieel mede mogelijk gemaakt door:

Stichting Fonds voor Dove Kinderen, Innovatiefonds Zorgverzekeraars, NSGK, Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind, Stichting Kinderpostzegels Nederland, Stichting Familiefonds van Dusseldorp, kfHEIN fonds, Hermusfonds, Skanfonds, Stichting Hermen J.Jacobs fonds en Stichting Zonnige Jeugd.

BESTELLEN

De DVD is te bestellen op de website: www.psydon.nl.

Of per telefoon 020 - 5904300, teksttelefoon 020 - 5904302 of fax 020 - 5904301.

